

2025. március 21. péntek – 5785. ádar 21.

www.frankel.hu

péntek kabalat szabat 18:00 | gy. gy. 17:40 | szombat 10:00 | havdala: 18:45

81/4

VÁJÁKHÉL, P' PÁRÁ (II. Mózes 35.1. – 38.20. IV. Mózes 19.1.-22.) **פָּרָה אֲדָמָה - וַיִּקְהֵל**

A kapcsolat a sátor építése és a szombat megőrzése között: “az, hogy megparancsoltam nektek a Hajlék felállítását és az ezzel kapcsolatos munkálatokat, nem jelenti azt, hogy a munkálatok hatályon kívül helyezik a szombatot”. További halachikus kapcsolat a szombat és a Hajlékkal kapcsolatos munkálatok között, hogy mindazt a 39 féle munkát, ami a felépítéshez kellett, tilos volt szombaton végezni.

A Sábát Párá (שבת פרה), azaz a vörös tehén törvényének szombatja. Ilyenkor a hetiszakaszon kívül felolvassák a máftir részére Mózes 4. könyvének 19. fejezetét. A Pészachot megelőző négy szombatot különleges szombatként titulálja a zsidóság. Különlegességük abból fakad, hogy a megszokott tórai és haftarai részen kívül, még egy plusz szakaszt is felolvasnak, melyeknek neve megegyezik a különleges szombat nevével. A plusz szakasz tartalma: A vörös tehén és annak hamvával kevert tisztítóvíz. Tartalma: a nép megtisztulása lélekben is. A legtöbben a Szentély idejében Pészach előtt tisztálkodtak az áldozat bemutatásának kedvéért, ez adja meg ennek a szombatnak jellegét. Aki nem volt tiszta az nem ehetett a pészachi áldozatból.

A kapcsolat a Hajlék építése és a szombat megőrzése között nyilvánvaló: az, hogy „megparancsoltam nektek a Hajlék felállítását, és az ezzel kapcsolatos munkálatokat”, nem jelenti azt, hogy a munkálatok hatályon kívül helyezik a szombatot. További halachikus kapcsolat a szombat és a Hajlékkal kapcsolatos munkálatok között, hogy mindazt a 39 féle munkát, ami a Hajlék felépítéséhez és alkatrészeinek elkészítéséhez kellett, – tilos szombaton végezni. Itt fordul elő a szombati tűzgyújtás tilalma is. Idézet a kommentárból: „Hat napon át a sátor felépítése előtt figyelmeztette őket a Szombatra, ezzel jelezve, hogy a sátor építése nem tolja el a Szombatot, vagyis nem lehet miatta megszegni a Szombatot.” Itt következik a harminckilenc főmunka: vetni, szántani, kaszálni, termést összehordani, csépelni, rostálni, válogatni salakot az ehetőől, örölni, szitálni, dagasztani, sütni-főzni, nyírni, mosni, fésülni gyapjat vagy kendert, festeni, fonni-sodorni, fűzni, szőni, szálakat húzni, összekötni, kikötni, varrni, szakítani, vadászni, sakterolás, bőrt lehúzni állatról, bőrt besózni, bőrt kidolgozni, vonalazni, kenni (ételt lehet), vágni (ételt lehet), írni, rádiózni, építeni, építményt lebontani, tüzet gyújtani, tüzet eloltani (ha emberéletet veszélyeztet, akkor lehet), hordani közterületen, befejezni valamely munkát.

A sátor méretei, a benne lévő kellékek leírása, a szentély beosztása fő témája a hetiszakasznak. Mégis a szidra – a fő témától teljesen elütően – a szombat jelentőségének hangsúlyozásával kezdődik. „Hat napon át végeztessék minden munka és a hetedik nap szent legyen nektek”. Bölcsseink aszal magyarázzák a kapcsolatot a szentély építése és a szombat-törvény között, hogy még a szentély építése sem szegheti meg a szombatot. Más helyen is összeköti az Írás a szentélyt és a szombattartást. „Szombattartásomat tartásotok meg és szentélyemet tiszteljétek”. A Talmud a fenti mondat alapján állapítja meg a szombaton tilos munkákat. Mindaz a munkafajta, amit a szentély építéskor végeztek, tilos szombat napján. A Talmud 39 ilyen munkát sorol fel. A Tórában egyedül a tűzgyújtás tilalma fordul elő. „Ne gyújtsatok tüzet lakóhelyetekben”. A Biblia későbbi könyveiben már egyéb szombati munkatiltalmakról is olvashatunk. Jeremiás próféta a szombati teherhordást állítja pellengérré. „Így szól az Úr: ne hordjatok terhet és ne hozzátok azt Jeruzsálem kapuihoz szombati napon” ne vigyetek ki terhet házaiból és semmiféle munkát ne végezzetek szombaton, hanem szenteljétek meg a szombatot, ahogy azt megparancsoltam atyáitoknak”. A második szentély idején Nechemja kel ki a szombatszegés ellen. „Láttam, hogy Júdeában szőlőt préselnek szombaton és mállhával terhelt szamarakat hoznak Jeruzsálembe...”. Nechemja korholja a népet a szombatszegésért és azt okul hozza fel az első szentély pusztulására. „Mily rosszat cselekedtek a szombat megszentelésével! Hiszen így tettek atyáitok és ezért hozta Isten e Városra a pusztulást”. Jezsajás próféta a szombattartást jelöli meg a zsidó vallásba való betérés feltételül. „Az idegenek, kik Istenben csalatkoznak, hogy szolgálják és szeressék, ha megtartják a szombatot. Elhozom őket szent hegyemre és elfogadom házamban áldozataikat, mert házamban minden nemzet imaházának neveztetik.” Ugyanakkor a próféták hangsúlyozzák, hogy a szombat szentségénél is nagyobb értékkel bír az erkölcsös élet, az igazság és a felebarátunkhoz való emberi viszony. Ámosz korholja a népet, mely talán betartja a szombat törvényeit, de csalással, hamissággal teli életet él. „Halljátok ti szegényeket elnyomó emberek! Azt mondjátok mikor ér véget az újhóld vagy a szombat, hogy rövidítsétek a mérceket, emeljétek az árat és hamis mérleget használjatok”. A szombatot tartó kereskedőkhöz szól, akik hétköznap hamisan kereskednek. Jezsajás így szól: „Újhóldat, szombatot és ünnepet nem tűrhettek bűnözéssel együtt... Ha megjelentek színem előtt, ki kérte ezt tőletek, udvarom lábba taposói?!”. Szoros a kapcsolat a szentély és a szombat szentsége között. De sem a szentély, sem a szombat nem takarhatja el az emberi bűnöket. „Hát latrok tanyája lett ez a ház, mit nevről neveztek el?” – így szól Jeremiás. Mind a szentély, mind a szombat szentsége nem ér fel az emberi viselkedés és tisztesség „szentségével”. Maga az Isten is az igazságosság és a könyörület gyakorlásában fejezi ki szentségét. „És felemelkedik Isten, a seregek Ura a törvényben, és megszenteltetik a könyörületben”.

A Tóra építőművésze, Becálél neve azt jelenti, az Örökkévaló árnyékában. A művészetben a név sugalmazása szerint megmutatkozik, megismétlődik, ha kissé halványabban is, a teremtés. Az Ő árnyékában Általa ihletetten dolgozni, ez volna a művészi alkotóképesség, kreativitás. Az építészet, az „egyházi” építészet is, részben mindig alkalmazott művészet, annál is inkább, mert a megrendelő az Örökkévaló, ez, gondolnánk, sok mozgásteret nem biztosít a művésznek, aligha van módja, szándéka megkérdőjelezni a világos instrukciókat. Csakhogy azok, Mose révén, emberi közvetítéssel jutnak el Becálélhez, ráadásul – a Toronyi Zsuzsanna kommentárjában hivatkozott talmudi történet szerint – pontatlanul. Azt kéri, először a Frigyládát, aztán a hozzá tartozó kellékeket, végül a pusztai Szentélyt formálja meg, és ez a sorrend nem tűnik észszerűnek Becálél számára. Észszerűbb lenne az épületet felhúzni először, a nagyobbtól a kisebb felé haladni. Értésére adja Mosének aggályait, aki beismeri, hogy lehet abban valami, amit mond, végtére is az Örökkévaló árnyékában él. Nincs okunk romantizálni a történetet, Becálél egyszerűen mesteremberi technikai tudásról, hétköznapi józanságról tett tanúbizonyságot ellenvetésével, amellyel eltalálta a Teremtő kézenfekvő szándékát. Valóban, nem kell ihlet ahhoz, hogy átlássuk, a Mose által javasolt sorrend indokolhatatlan. Csakhogy épp Mose nem így gondolja, ő annak tulajdonítja Becálél belátását, hogy közel áll a Seregek Urához. Tulajdonképpen magasabbrendű ihletnek tekinti a rabbinikus hagyomány szerint a művészetet, olyasminek, ami a Teremtő alkotásának halványabb kópiája, árnyéka, de mégiscsak azt idézi és ismétli meg. A kreáció árnyékában ott a kreativitás. Kreatívnek lenni ugyanakkor mégiscsak azt jelenti a Talmud története szerint, hogy jobban, pontosabban értjük a Teremtő szándékát magánál Mosénél is, a kreativitás nem önmegvalósítás, hanem égi inspiráció. A Talmud itt a vallási tekintélyt és a művészi tekintélyt egyenrangúnak ismeri el a hetiszakaszt kommentáló Lilly Kaufman szerint.

Becalél nevének hallatán nekem nem csak ő, Hur fia jut eszembe, hanem (mint szinte mindenről), a zsidó múzeum, kulturális örökségünk, a zsidó hagyomány megfogható, látható része. A zsidó művészet, és annak egész intézményrendszere. A zsidó kulturális örökség megőrzésének és tanulmányozásának, az „igazi” zsidó művészet megteremtésének fontosságára Martin Buber hívta fel a figyelmet 1901-ben. Gondolatát tettek követték, és 1906-ban Jeruzsálemben megnyílt az új jisuv első művészeti iskolája, a Becalél Akadémia. Alapítói nagy tudatossággal tervezték meg a tananyagot: ügyeltek rá, hogy lehetőleg szentföldi alapanyagokból, a bibliai hagyományokból eredő mintakinccsel készítsenek el mindent. Ők tervezték a Keren Kájemet telekkönyvének borítóját csakúgy, mint az első izraeli lottószelvények díszítését, szőnyegeket, falicsempéket, hétköznapi és szertartási tárgyakat. Az új design megteremtése mellett a mintatárként használt régi tárgyakból létrehozták a Becalél múzeumát is – a mai Izrael Múzeum elődjét. Az alapító atyák, Boris Schatz szobrász, és Mordecai Narkiss, a zsidó művészet történetének első professzora, nem csak az iskolát és a múzeumot, de fiaikat is Becalél után nevezték el. Mire utaltak a névválasztással? Egy szójátékra épülő talmudi történet (bBráchtot 55a) szerint Becalél neve arra utal, hogy Isten árnyékában (becél Él) állt, amikor az Örökkévaló megparancsolta Mosének a szentély építésének előírásait, így Mose közvetítése nélkül is rendelkezett minden szükséges tudással és információval. „Nomen est omen” (névben a sors) mondták az ókori rómaiak, „a névben az ember szellemi lényege kommunikál Istennel” írta Walter Benjamin abban az időben, amikor Schatz és Narkiss a Becalél nevet adták gyermekeiknek. A Becalél név a zsidó művészet szimbóluma. Azé a művészeté, amely nem a vizuális kánon és a dekoráció esztétikája, hanem amelyet a benne élő szellemi tartalom határoz meg. Kedvenc példám erre nem múzeumi tárgy, nem is feltétlenül művészeti alkotásnak szánt ábra, hanem a zsidó szakrális szövegek közti belső utalások, kapcsolati hálózatának digitális megjelenítése. Egyszerű tanulást segítő eszköz, de ennél többet jelent. A több ezer éves szövegek közti kapcsolatok gyönyörű, szimmetrikus és / vagy repetitív mintákat rajzolnak ki. Nem más ez, mint az igazi, a zsidó szellemet megmutató, transzcendens, metafizikus zsidó művészet. Tulajdonképpen nem új alkotás, hanem olyan eddig is létező tartalmak vizuális megjelenítése, melyek a Szináj hegyi kinyilatkoztatás óta részei a szöveghagyománynak, csak számítógépes grafika nélkül eddig láthatatlanok voltak. A zsidó tanítás, a judaizmus szellemi tartalmai más módon láthatatlan, kifejezhetetlen részeinek feltárása a zsidó művészet igazi feladata, s ez csak úgy és akkor lehetséges, ha az ősi tanítás alapos ismeretén alapuló kortárs reflexiókkal közelítünk hozzá.

Ez a tannak törvénye, melyet az Örökkévaló parancsolt, mondván: Szólj Izrael fiaihoz, hogy hozzanak hozzád egy vörös tehenet, épet, amelyen nincs hiba, amelyre még nem jött járom. A niszán hónap újholdját megelőző szombat előtti szombaton olvassák fel az aktuális hetiszakasz után a Chukat szakaszban megtalálható párását párát, a tehen szakaszát, mely leírja, hogy az ember holttesttel való érintkezés után úgy válhat rituálisan tisztává, ha meghintik a vörös tehen és néhány növény: cédrus, izsóp és karmazsin hamujával elkevert forrásvízzel. Ezért ez a szombat a sábat pára – a tehen szombatja nevet viseli. A purimot egy hónappal követő pészah ünnepének része a Szentélyben bemutatott pészahi áldozat, melyből csak rituálisan tiszta személyek fogyaszthatnak. Bölcsseink azért vezették be a párását párá felolvasásának szokását, hogy általa figyelmeztessék az embereket: aki még nem tisztult meg a hallottal való érintkezésből fakadó tisztátalanságból, az igyekezzen ezt megtenni, hogy részt vehessen a pészahi áldozati lakomában. A vörös tehen parancsolata azon törvények közé tartozik, melyeket az ember magától nem tudott volna kitalálni, nem lehet megmagyarázni, hanem csakis azért tartjuk meg, mert az Örökkévaló így parancsolta. A micvában foglalt paradoxont is csupán a hit által fogadhatjuk el, azt ugyanis, hogy akire a vörös tehen és bizonyos gyógynövények hamujával elkevert vizet hintik, az megtisztul általa, míg az, aki a vizet szórja, rituálisan tisztátalanná válik. A tehenet a Templom-heggyel átellenes Olajfák hegyén vágták le és égették el Jeruzsálemben,

és a közelben eredő Siloách forrásból hozták a vizet. A megtisztulási folyamat hosszadalmas, egy teljes hetet vesz igénybe, és ez idő alatt kétszer, a harmadik és a hatodik napon kell meghinteni a hamuval, ezért fontos, hogy még időben megkezdje mindenki az előkészületeket. A halottal való érintkezésből származó rituális tisztátalanság egyébként nemcsak akkor jön létre, ha valaki holttesthez ért, hanem az által is, ha olyan épületben tartózkodott, ahol holttest volt. A holttestből ugyanis hiányzik az Istentől kapott lélek, és amiből valami szent eltávozik, abban úr marad, a szentség hiánya, és ez okozza a héber szóval tumának nevezett rituális tisztátalanságot. A Szfát Emet szerint napjainkban ez a szombat különösen alkalmas arra, hogy az ember megtisztítsa a szívét. Ahogyan őseink ebben az időben a spirituális megtisztulással voltak elfoglalva, hogy a peszáchi áldozatból részesülhessenek, úgy ez az időszak magában hordozza a megtisztulás lehetőségét. Sőt, nemcsak a saját szívünket tisztíthatjuk meg, mondja a lublini Cádok rabbi, hanem helyrehozhatjuk minden tumá forrását, azt a bűnt, amit az első ember követett el az Édenkertben, ami által a halál megjelent a világban. A Chátám Szófer azt is hozzátette, hogy a vörös tehén hamujával való megszórás arra is emlékezteti az embert, hogy porból jött és porrá lesz. Ez a gondolat felébreszti benne a megtérés igényét, a valódi megtisztulás pedig csak a megtérés által érhető el. Ha pedig kiönti a szívét, és őszinte könnyeket hullat a bűnei miatt, az olyan, mintha a megtisztító vizet szórták volna rá. Bölcseink azt is mondják, hogy napjainkban a tóratanulás helyettesíti a vörös tehén hamujának megtisztító erejét: a komoly és elkötelezett tóratanulás is megtisztítja az ember lelkét, bár a rituális tisztátalanságot nem szünteti meg. Ma, amikor nem áll a Szentély, és nem teljesíthetjük a vörös tehén micváját sem, gyakorlatilag mindenki a tumá állapotában van. Időről időre felröppen a hír, hogy a világban valahol vörös tehenet találtak, ám rendre beigazolódnak, hogy ez még nem az igazi vörös tehén. A hagyomány azt mondja, hogy ha valódi vörös tehenet találnak, az a végső megváltás eljövételének a jele. Honnan ismerjük meg a valódi vörös tehenet? Olyan, teljesen vörös szőrű állatról van szó, melynek legfeljebb két fehér szőrszála van az egész testén, hibátlanok a szervei és nem volt még járomba fogva soha. A pusztai Szentély és a két jeruzsálemi Szentély fennállásának időszakában összesen kilenc vörös tehén hamuját használták a Szentélyben, és a hagyomány azt mondja, hogy a következő, tizedik párát ádumá lesz az, melynek a hamuját örök időkre használnák majd az örökké álló Szentélyben. Szentély hiányában nem teljesíthető a vörös tehén parancsolata. Ettől függetlenül minden évben felolvassuk ezt a részt, hogy kifejezzük általa: vágyunk arra, hogy az Örökkévaló elhozza a megváltást, felépítse a harmadik Szentélyt, és ismét teljesíthessük azokat a parancsolatokat, melyek csak a Szentély fennállása idejében érvényesek. Adja az Isten, hogy ez minél hamarabb, még a napjainkban bekövetkezzen, és a hamarosan ránk köszöntő peszách ünnepét már tisztaságban ülhessük meg a felépített jeruzsálemi Szentélyben!

HÍREK A VILÁGBÓL

Izrael a világ nyolcadik legboldogabb országa. https://bzsh.hu/2025/03/20/izrael-a-vilag-nyolcadik-legboldogabb-orszaga/
Az örökjáradékról és fejlesztési tervekről a vidéki hitközségi elnökök ülésén. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/mazsihisz-hirek/fejlesztési-tervekről-tanacskoztak-a-vidéki-hitkozsegi-elnokok
Magyarország történelmének egyik legsötétebb napjára, 1944. március 19-re emlékeztek. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/1944-marcius-19-e-magyarorszag-tortenelmének-egyik-legsötétebb-napja
Holokauszt -emlékművet rongáltak meg Szigetmonostoron. https://kibic.hu/2025/03/20/holokauszt-emlekművet-rongáltak-meg-szigetmonostoron/
Tömeges tüntetések, deep state, éjszakai rakétariasztás és a Sábák-főnök menesztése. https://ujkelet.live/2025/03/20/tomeges-tuntetesek-deep-state-ejszakai-raketa-riasztas-es-a-sabak-fonok-menesztese/
A Hamasz három rakétát lőtt ki a Gázai övezetből Gus Dan felé; egyet elfogtak. https://izraelinfo.com/2025/03/20/legiriadok-szolaltak-meg-izrael-kozepso-reszen-az-izraeli-hadsereg-elfogtunk-egy-jemenbol-kilott-raketat-hirszuret/
Szárzaföldi támadás indult a Hamász ellen Gázában. https://infostart.hu/kulfold/2025/03/20/szarazfoldi-tamadas-indult-a-hamasz-ellen-gazaban
Elfogyott a Hezbollah pénze – talpra állhat-e még a meggyengült milícia?. https://24.hu/kulfold/2025/03/19/hezbollah-valsag-izrael-del-libanon-iran-naszrallah-temetes/
Netanjahu kiadta az utasítást: most szabadul el a pokol a Közel-Keleten? https://www.atv.hu/kulfold/20250318/izrael-gaza-tuzszunet-hamasz/
A francia Disney-nek is emlegetett René Goscinny karikaturisztikus, öniróniával is megspékelt humora tökéletes eszköznek bizonyult arra, hogy a 20. század kritikus évtizedeiben némiképp oldja a nemzetek közötti különbségeket, ugyanakkor faji felsőbbrendűségtől mentesen öntudatot adjon a hanyatlófélben lévő Franciaországnak is. https://www.hetek.hu/cikkek/hatter/2025marcius/rene-goscinny-a-zsido-iro-aki-feltamasztotta-a-francia-nemzet

Harminckét milliárd dollárért vett meg egy izraeli kibercéget a Google. <https://bzsh.hu/2025/03/19/harmincket-milliard-dollarert-vett-meg-egy-izraeli-kiberceget-a-google/>

Gal Gadot az első izraeli színész, aki csillagot kapott a Hollywoodi Hírességek Sétányán. <https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/gal-gadot-az-első-izraeli-szinesz-aki-csillagot-kapott-a-hollywoodi-hiressegek-setanyan>

Izrael szárazföldi hadműveletet indított a Gázai övezetben csütörtökön. <https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/izrael-ismet-szazazfoldi-hadmuveletet-inditott-a-gazai-ovezetben>

Zsidókat mentő, a nyilasok által a Dunába lőtt pap boldoggá avatását kezdeményezte Erdő Péter bíboros. <https://kibic.hu/2025/03/19/zsidokat-mento-a-nyilasok-által-a-dunaba-lott-pap-boldogga-avatasat-kezdemenyezte-erdo-peter-biboros/>

Tel Aviv rakétatámadás alatt a gázai hadművelet kiszélesítése közben. <https://ujkelet.live/2025/03/20/tel-aviv-raketatamadas-alatt-a-gazai-hadmuvelet-kiszelesitese-kozben/>

Már Izrael barátainak is elege lett, és kiszálltak a játékból. <https://izraelinfo.com/2025/03/20/mar-izrael-baratainak-is-elege-lett-es-kiszalltak-a-jatekbol/>

Izrael elemi erővel indított támadásokat a Gázai övezetben a Hamász terroristái ellen. <https://liner.hu/izrael-gazai-ovezet-legiscapasok-hamasz-halottak/>

Izrael teljes erővel folytatja a harcot Gázában. <https://magyarnarancs.hu/kulpol/izrael-teljes-erovel-folytatja-a-harcot-gazaban-275405>

A köztársasági elnöki hivatal átdobta a labdát a kormánynak a Mazsihisz által antiszemitanak nevezett irodalmárok kitüntetésének ügyében. <https://444.hu/2025/03/17/a-koztarsasagi-elnoki-hivatal-atdobta-a-labdát-a-kormany-nak-a-mazsihisz-által-antiszemitanak-nevezett-irodalmarok-kituntetesenek-ugyeben>

Durván nekiment Orbán Viktornak egy izraeli lap a szombati beszéde miatt. <https://www.atv.hu/kulfold/20250317/orban-viktor-izrael-magyar-peter/>

Támadás érte az ENSZ egyik gázai létesítményét, egy alkalmazott meghalt. https://nepszava.hu/3272876_ensz-gaza-tamadas-halalos-aldozat-legicsapas-izrael

Négy újabb vádlottat ítélt el egy hollandiai bíróság az izraeli futbalszurkolók elleni erőszak miatt. <https://bzsh.hu/2025/03/20/egy-ujabb-vadlottat-itelt-el-egy-hollandiai-birosag-az-izraeli-futbalszurkolok-elleni-eroszak-miatt/>

A Szépirók Társasága is tiltakozik Döbrentei és Takaró magas állami kitüntetésé miatt. <https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kozelet/a-szepirok-tarsasaga-is-tiltakozik-dobrentei-es-takaro-magas-allami-kituntetese-miatt>

Anélkül, hogy név szerint megemlítette volna Benjamin Netanjahu miniszterelnököt, Jichak Herzog izraeli elnök bírálta az ország kormányát, amiért „megosztó” és „egyoldalú” politikát folytat, miközben visszatér a gázai harcokhoz. <https://www.szombat.org/politika/herzog-elnok-biralja-netanjahut-a-koztisztviselok-elleni-tamadasert-es-az-oktober-7-i-vizsgalat-ellenzese-miatt>

A Cipők a Duna-parton emlékműtől a Várkert Bazárig halad idén az Élet Menete. <https://kibic.hu/2025/03/18/a-cipok-a-duna-parton-emlekmuto-ol-a-varkert-bazarig-halad-iden-az-elet-menete/>

Ultraortodoxok támadták meg Beit Semes polgármesterét és felborították az autóját. <https://ujkelet.live/2025/03/20/ultraortodoxok-tamadtak-meg-beit-semes-polgarmesteret-es-felboritottak-az-autojat/>

A Európai Zsidó Kongresszus elnöke a diaszpóraminiszter ellen: „Hogy tehet ilyet egy izraeli miniszter?” <https://izraelinfo.com/2025/03/19/az-europai-zsido-kongresszus-elnoke-a-diaszporamiszter-ellen-hogy-tehet-ilyet-egy-izraeli-miniszter/>

A kormányfő “baloldali mély államot” vádolja a jobboldali, választott vezetők elleni aknamunkával. <https://www.szombat.org/politika/netanjahu-a-mely-allamot-karhoztatja-mint-trump>

Újra bevonult az izraeli hadsereg Gázába. https://hvg.hu/vilag/20250319_izrael-gaza-necarim-tengely-bevonulas-tuzszunet

„A Hamász uralma a teljes megsemmisüléshez vezet” – Izrael újraindította a szárazföldi műveleteket Gázában. <https://24.hu/kulfold/2025/03/19/izrael-hamasz-gaza-szazazfoldi-muvelet-haboru/>

Izrael szárazföldi hadműveletet indított a Gázai övezetben. https://nepszava.hu/3272974_izrael-szazazfoldi-hadmuvelet-gazai-ovezetben

1848 zsidó hőseire emlékeztek a Dohány utcai zsinagógánál. <https://index.hu/belfold/2025/03/18/zsinagoga-megemlekezes-1848-zsido-hosok/?token=1e51de51643613b440bab3fb53807c68>

Budapest, Tanger, Madrid – Angyalok segítettek a holokauszt idején a magyar zsidó családot. <https://www.magyarkurir.hu/hirek/budapest-tanger-madrid-angyalok-segitettek-holokauszt-idejen-magyar-zsido-csaladot>

A Hamász 2023. október 7-i terrortámadása a Nova Music izraeli fesztivál ellen felszította az indulatokat a közel-keleti konfliktustömeg körül. <https://www.szombat.org/politika/valahanyszor-orban-viktor-gesztust-tesz-izrael-fele-a-mi-hazank-is-kap-valamilyen-ellentelt>

